

Dr. Mine KAÇMAZ ADAK

**MEDENİ HUKUKTA YARATILAN
HUKUKİ GÖRÜNÜŞE GÜVENİN
OLUMLU KORUNMASI**

İÇİNDEKİLER

SUNUŞ	VII
ÖNSÖZ	IX
KISALTMALAR CETVELİ.....	XXI
GİRİŞ.....	1

BİRİNCİ BÖLÜM HUKUKİ GÖRÜNÜŞ KAVRAMI, HUKUKİ GÖRÜNÜŞE GÜVENİN OLUMLU KORUNMASININ ŞARTLARI, SONUÇLARI ve HUKUKİ GÖRÜNÜŞE GÜVENİN OLUMLU KORUNMASININ BENZER KURUMLARDAN AYIRT EDİLMESİ

I. HUKUKİ GÖRÜNÜŞ KAVRAMI.....	5
II. YARATILAN HUKUKİ GÖRÜNÜŞE GÜVENİN OLUMLU KORUNMASININ ŞARTLARI	7
A. Hukuki Görünüş Olgusu	8
B. Hukuki Görünüş Olgusunun Bilinmesi.....	12
C. Hukuki Görünüşün İsnadı	13
1. Genel Olarak	13
2. Yol Açma İlkesi.....	16
3. Kusur İlkesi.....	18
4. Riziko İlkesi.....	19
D. İyi Niyet.....	24
E. Güven Tasarrufu.....	28
F. Güven ve Güven Tasarrufu Arasında Nedensellik Bağı	29

G. Kazanım İşleminin Korunmaya Değer Oluşu	31
III. YARATILAN HUKUKİ GÖRÜNÜŞE GÜVENİN OLUMLU KORUNMASININ SONUÇLARI	32
A. Güvene Uygunluk Sonucunun Yüklendiği Kişi Açısından Bir Yükümlülüğün Doğması	32
B. Güvene Uygunluk Sonucunun Yüklendiği Kişinin Hakkını Kaybetmesi.....	33
IV. HUKUKİ GÖRÜNÜŞE GÜVENİN OLUMLU KORUNMASININ BENZER KURUMLARDAN AYIRT EDİLMESİ	34
A. Hukuki Görünüşe Güvenin Olumlu Korunmasının Güven Sorumluluğu Karşısında Konumlandırılması.....	34
1. Güven Sorumluluğunun Gelişimi.....	34
a. Alman Hukuku.....	34
b. Alman Hukukunda Canaris' in Güven Sorumluluğu Yaklaşımı	39
c. Türk-İsviçre Hukuku.....	44
d. İsviçre Hukukunda Loser' in Güven Sorumluluğu Yaklaşımı	48
2. Hukuki Görünüşe Güvenin Olumlu Korunmasının Güven Sorumluluğu Karşısındaki Yeri.....	54
B. Hukuki Görünüşe Güvenin Olumlu Korunmasının İyi Niyetin Korunması İle Karşılaştırılması	56
C. Hukuki Görünüşe Güvenin Olumlu Korunmasının Hakkın Kötüye Kullanılması ve Özellikle Çelişkili Davranış Yasağı İle Karşılaştırılması	58
D. Hukuki Görünüşe Güvenin Olumlu Korunmasının Olumlu Zararının Tazmini İle Karşılaştırılması	62

İKİNCİ BÖLÜM
HUKUKİ GÖRÜNÜŞE GÜVENİN OLUMLU
KORUNMASININ BİR YÜKÜMLÜLÜĞÜN
DOĞMASI İLE SONUÇLANDIĞI HALLER

I. TEMSİL.....	67
A. Hukuki Görünüşe Giden Yolda Önemli Bir Yol Ayrımı: İç ve Dış Temsil Yetkisi Kavramları.....	67
1. Temsil Yetkisi Vermeye İlişkin Beyanın Yöneltileceği Kişi	67
2. İç Temsil Yetkisi.....	70
3. Dış Temsil Yetkisi	73
B. Temsile İlişkin Hükümlerin Hukuki Görünüş Sorumluluğu Bağlamında Değerlendirilmesi.....	77
1. Alman Hukuku.....	78
a. Temsil Yetkisinin Geçerlilik Süresi (§ 170 BGB)	79
i. Hukuki Görünüş Olgusu	80
aa. Geçerli Olarak Verilmiş Dış Temsil Yetkisinin Varlığı.....	80
bb. Temsil Yetkisinin Sona Ermesi ve Sona Ermeye İlişkin Bildirim	81
ii. İsnat Edilebilirlik	83
iii. Nedensellik Bağı.....	83
iv. Üçüncü Kişinin İyi Niyeti.....	84
v. Hukuki Sonuçları.....	85
vi. İspat Yükü.....	86
b. Temsil Yetkisinin Bildirilmesi Durumunda Temsil Yetkisinin Geçerlilik Süresi (§ 171 BGB).....	86
i. Hükümün İçeriği ve Amacı.....	86
ii. Bildirim.....	88
aa. Özel Bildirim	88
bb. İlan Yoluyla Bildirim	90
iii. İsnat Edilebilirlik	90

iv. Nedensellik Bağı.....	91
v. Üçüncü Kişinin İyi Niyeti.....	92
vi. Bildirimin Hukuki Etkileri ve Bildirime Dayalı Olarak Ortaya Çıkan Hukuki Görünüşün Ortadan Kaldırılması.....	92
vii. İspat Yükü.....	95
c. Yetki Belgesi (§ 172 BGB).....	95
i. Hukuki Görünüş Olgusu Olarak Yetki Belgesinin Verilmesi ve İbrazı.....	96
ii. İsnat Edilebilirlik.....	101
iii. Nedensellik Bağı.....	101
iv. Üçüncü Kişinin İyi Niyeti.....	102
v. Hukuki Görünüşün Sonuçları ve Hukuki Görünüşün Ortadan Kaldırılması.....	102
vi. İspat Yükü.....	104
2. Türk -İsviçre Hukuku.....	104
a. Temsil Yetkisinin İçeriği ve Derecesi (TBK m. 41/II/ Art. 33/III OR).....	105
i. Uygulama alanı.....	106
aa. Konu Bakımından.....	106
bb. Kişi Bakımından.....	106
ii. Temsil Olunanın Temsil Yetkisini Bildirmesi.....	107
aa. Hukuki Nitelik.....	107
bb. Bildirimi Yapan Kişi.....	109
cc. Bildirimin Muhatabı.....	109
dd. Bildirilen Temsil Yetkisinin Varlığı ve Kapsamı ..	110
ee. Bildirimin Şekli.....	111
ff. Bildirimin Temsil Olunana İsnat Edilmesi.....	113
iii. Üçüncü Kişinin Temsil Yetkisi Bildirimini Öğrenmiş Olması.....	114
iv. Güven İlkesi ve Üçüncü Kişinin İyi Niyeti.....	114
v. Hukuki sonuç: Temsil Etkisinin Ortaya Çıkması	115
aa. Kapsam.....	116

---

bb. İptal Edilebilirlik.....	117
b. Temsil Yetkisinin Sınırlanması ve Geri Alınması (TBK m. 42/III /Art. 34/III OR).....	118
i. Geri Alma Bildirimin Hukuki Niteliği, Bildirimi Yapan Kişi ve Bildirimin Muhatabı.....	119
ii. Geri Alma Bildirimin Geçerli Olacağı An ve Bildirim Tarzı.....	120
iii. Geri Alma Bildirimin İçeriği.....	122
iv. Üçüncü Kişinin İyi Niyetli Olması.....	123
v. Geri Alma Bildiriminin Etkili Olduğu An.....	124
vi. Üçüncü Kişinin Korunmasının Sonuçları.....	124
c. TBK m. 41/II (Art. 33/III OR), TBK 42/III (Art. 34/III OR) ve TBK m. 44/II (Art. 36/II OR) Hükümleri Arasındaki İlişkinin Belirlenmesi.....	125
3. Dış Temsil Yetkisinin Verilmesi Bağlamında Katlanma ve Görünüş Temsili.....	130
a. Katlanma Temsili.....	130
i. Hukuki Niteliği.....	130
ii. Dogmatik Temeli.....	136
iii. Şartları.....	137
aa. Hukuki Görünüş Olgusu.....	137
bb. Hukuki Görünüşün Temsil Olunana İsnat Edilebilmesi.....	139
cc. İşlemin Karşı Tarafının (Üçüncü Kişinin) Güveninin Korunmaya Değer Olması.....	141
dd. Nedensellik Bağı.....	142
iv. Sonuçları.....	142
b. Görünüş Temsili.....	143
i. Yargı Kararlarında Görünüş Temsilinin Gelişimi.....	144
ii. Öğretide Görünüş Temsilinin Gelişimi.....	147
aa. Hukuki İşlem Olarak Görünüş Temsili.....	147
bb. Örf ve Adet Hukuku Temelli Yaklaşım.....	149

cc. Culpa In Contrahendonun Bir Alt Türü Olarak Görünüş Temsili.....	150
dd. § 171 ve 172 BGB' nin Kıyasen Uygulaması Olarak Görünüş Temsili.....	152
ee. Hukuki Görünüş Teorisinin Bir Uygulama Alanı Olarak Görünüş Temsili.....	154
ff. Kanaatimiz.....	155
iii. Şartları.....	156
aa. Hukuki görünüş olgusu.....	156
bb. Hukuki Görünüşün Temsil Olunana İsnat Edilebilmesi.....	157
cc. İşlemin Karşı Tarafının (Üçüncü Kişinin) Güveninin Korunmaya Değer Olması	159
dd. Nedensellik Bağı.....	161
iv. Sonuçları	161
II. BEYAZA (AÇIĞA) İMZANIN KÖTÜYE KULLANILMASI.....	163
A. Genel Olarak.....	163
1. Kavram	163
2. Beyaza İmzanın Şekil Koşulu Açısından Değerlendirilmesi..	164
3. Beyaza İmzayı Doldurma Yetkisinin Hukuki Niteliği	165
B. Beyaza İmzalı Belgenin Kötüye Kullanılması ve Üçüncü Kişilerin Hukuki Görünüşe Güveninin Korunması.....	168
1. Genel Olarak.....	168
2. İyi Niyetli Üçüncü Kişiye Sağlanan Korumanın Alman Hukukunda Temellendirilişi.....	171
a. Açık Beyaza İmza.....	171
b. Gizli Beyaza İmza	176
3. İyi Niyetli Üçüncü Kişiye Sağlanan Korumanın Türk- İsviçre Hukukunda Temellendirilişi.....	180
4. Hukuki Görünüş Açısından Beyaza İmzanın Değerlendirilmesi.....	182
a. Hukuki Görünüş Olgusu	182

b. Hukuki Görünüş Olgusunun Bilinmesi, Güven Tasarrufu ve Nedensellik Bağı	182
c. Hukuki Görünüşün İsnadı.....	183
d. İyi Niyet.....	184
e. Hukuki Görünüşe Güvenin Korunmasının Sonucu	185
III. ALACAĞIN DEVRİNDE DEVRALANIN KORUNMASI	185
A. Genel Olarak	185
B. Devralanın Hukuki Görünüş Temelinde Korunmasının Şartları	189
1. Hukuki Görünüş Olgusu	189
a. Genel Olarak	189
b. Muvazaa Açısından Hukuki Görünüş Olgusu.....	191
c. Devir Yasağı Açısından Hukuki Görünüş Olgusu	197
d. Devir Hukukunda Hukuki Görünüş Olgularının Kıyas Yoluyla Genişletilmesi.....	198
2. Hukuki Görünüş Olgusunun Bilinmesi.....	203
3. Hukuki Görünüşe Güven, Güven Tasarrufu ve Nedensellik	207
4. Devralanın İyi Niyetli Olması.....	208
5. Hukuki Görünüşün İsnadı.....	209
C. Devralanın Korunmasının Hukuki Sonuçları.....	212
1. Muvazaalı Borç Tanınması Açısından.....	213
2. Devir Yasağının Kararlaştırıldığı Borç Tanınması Açısından...	216

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM
HUKUKİ GÖRÜNÜŞE GÜVENİN OLUMLU
KORUNMASININ HAK KAYBI İLE
SONUÇLANDIĞI HALLER

I. EMİN SIFATIYLA ZİLYETTEN İYİ NİYETLE AYNİ HAK KAZANIMI	219
A. Emin Sıfatıyla Zilyetten Ayni Hak Kazanımında Çatışan Menfaatler ve Buna İlişkin Olası Çözümler	220

B. İyiniyetli Kazanımın Şartları	224
1. Tasarrufta Bulunanın Tasarrufta Bulunma Hakkına Sahip Olmaması.....	224
2. Hukuki Görünüş Olgusu Olarak Zilyetlik ve Zilyetliğin Bu Niteliğinin Sorgulanması.....	224
a. Hukuki Görünüş Olgusu Olarak Zilyetlik	224
b. Zilyetliğin Hukuki Görünüş Olgusu Niteliğinin Sorgulanması.....	229
c. Kanaatimiz.....	243
d. Hukuki İşleme Dayalı Bir Kazanım Gerekliliği ve “Farazi Hukuki Neden (<i>Putativtitel</i>)” Problemi	248
3. Güven	251
a. Kazananın İyiniyetli Olması.....	251
i. İyi Niyetin Konusu.....	251
aa. Genel Olarak	251
bb. Malikin Tasarruf Yetkisinin Kısıtlanmış veya Kaldırılmış Olması	255
ii. İyi Niyet Açısından Gösterilmesi Gereken Özenin Ölçüsü	260
iii. İyiniyet Açısından Önem Taşıyan An	266
iv. İyi Niyetli Olması Önem Taşıyan Kişi	268
aa. Kazanımın Temsilci Aracılığıyla Gerçekleşmesi .	268
bb. Tüzel Kişilerin Durumu	269
cc. Kazanan Tarafın Birden Çok Kişiden Oluşması..	270
v. İspat Yükü.....	270
b. Güven Olgusunun Bilinmesi.....	271
c. Güven Tasarrufu.....	273
d. Güven ve Güven Tasarrufu Arasında Nedensellik Bağı ..	276
4. İrade Dışı Elden Çıkan Taşınırların İyi Niyetli Kazanımını Engellenen Nedir: Hukuki Görünüşün İsnadı ve İsnat Prensipleri	276
a. İrade Dışı ve İradeli Elden Çıkma (<i>Emanet</i>) Ayrımı.....	276
aa. Teslim Açısından Esas Alınan İrade.....	276

bb. İrade Bozukluklarının Teslime Etkisi	280
cc. Birden Çok Kişinin Zilyet Olması Durumunda İrade Dışı Elden Çıkma	282
dd. Zilyet Yardımcısının Taşınırı Bir Üçüncü Kişiyte Teslimi Halinde İrade Dışı Elden Çıkmanın Değerlendirilmesi.....	282
b. İsnat.....	284
c. İrade Dışı Elden Çıkan Taşınırların İyi Niyetle Kazanılamaması Kuralının İstisnaları.....	290
C. İyiniyetli Kazanımın Hukuki Sonuçları	292
1. Aynı Hakkın Kazanılması	292
2. Diğer Aynı Hak Sahiplerinin Hakkının Sona Ermesi veya Sıra Önceliğini Kaybetmesi.....	293
II. TAPU SİCİLİNE GÜVEN YOLUYLA AYNİ HAK KAZANIMI ...	294
A. Tapu Siciline Güvenin Hukuki Görünüş Temelinde Korunmasının Şartları.....	294
1. Hukuki Görünüş Olgusu	295
2. Hukuki Görünüş Olgusunun Bilinmesi, Güven Tasarrufu ve Nedensellik Bağı.....	297
3. Hukuki Görünüşün İsnadı.....	299
4. Hukuki İşleme Dayalı Bir Alışveriş İşleminin Varlığı (Kazanımın Hukuki İşleme Dayanması ve Kazananın Üçüncü Bir Kişi Olması)	300
5. Hukuki Görünüşe Dayanılarak Kazanılan Hakkın Aynı Hak Olması.....	307
6. İyi Niyet.....	308
a. İyi Niyetin Konusu.....	308
b. İyi Niyetli Olması Gereken Kişi	312
c. İyi Niyet Açısından Gösterilmesi Gereken Özenin Ölçüsü.....	314
d. İyi Niyetli Olunması Gereken An	318
e. İyi Niyet Karinesi ve İyi Niyetin İspatı.....	320
B. Tapu Siciline Güvenin Korunmasının Sonuçları.....	321

1. İyiniyetli Üçüncü Kişinin Bir Aynı Hak Kazanması.....	321
2. Diğer Hak Sahiplerinin Haklarını veya Sıralarını Kaybetmesi.....	324
III. ALACAĞIN DEVRİNDE İYİ NİYETLE İFADA BULUNAN BORÇLUNUN KORUNMASI	325
A. Genel Olarak.....	325
B. Borçlunun Hukuki Görünüş Temelinde Korunmasının Şartları. 330	
1. Hukuki Görünüş Olgusu, Hukuki Görünüşe Güven ve Güven Tasarrufu.....	330
a. Tekil, Zincirleme ve Çoklu Devirler Açısından Hukuki Görünüş Olgusu: Bildirim Yapılmamış Olması . 330	
b. Gerçekleşmemiş veya Geçersiz Bir Devrin Bildirilmesinin Hukuki Görünüş Olgusu Oluşturup Oluşturmayacağı Sorunu	334
2. İyiniyet.....	340
3. Hukuki Görünüşün İsnadı.....	346
C. Hukuki Görünüşe Güvenin Korunmasının Sonuçları.....	350
1. Borçlunun Borcundan Kurtulması	350
2. Gerçek Hak Sahibi Alacaklının Başvurabileceği Hukuki Yollar	351
3. Borçlunun Borçtan Kurtarıcı Etki Konusunda Seçim Hakkının Bulunup Bulunmadığı Sorunu	352
SONUÇ	355
BİBLİYOGRAFYA.....	371